



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gvilielmi Becani E Societate Iesv Idyllia Et Elegiae

Becanus, Gulielmus

Antverpiae, 1655

Gvilielmi Becani E Societate Iesv Elegiarvm Liber Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12773

198

GVILIELMI
B E C A N I
E SOCIETATE IESV
E L E G I A R V M
L I B E R P R I M V S.

GUILIELMI

RECANA

RESOLUTIONE

ELIGIARVM

LIBER PRIMVS

P A R V V L O,
 D E I V I R G I N I S Q V E
 V N I G E N I T O,
 I E S V
 C Æ L I T E R R Æ Q V E
 D E L I C I O.

PŒSIN non vt alias scien-
 tias acquiri vulgò aiunt;
 alias studio comparari;
 ad hanc frustrà niti, quos
 natura eò non ferat: alias vt ramos
 adoptiuos animis inferi, hanc instar
 primigeniæ stirpis ab radice pul-
 lulare:

C 2 .

lulare:

lulare: nasci poëtas, non fieri. Sunt tamen qui dicant ab amore se factos, nec nascendo sibi, sed amando ingenium venisse. Cur id ego expertus non sum, Puer dulcissime, cùm de te scripsi? cur ingeniosum amor non fecit? an usquam magis exerere se debuit? an quidquam amabilius quàm tu?

Plal. 47. *Magnus Dominus*, dictum de te olim, & *laudabilis nimis*; parvus factus es, & amabilis nimis. Quem amorem maiestas non obtinuit, benignitas extorquet. Tunc te non amare crimen fuit; nunc etiam inhumanitas est. Potentes erant diuinitatis illecebræ, sed uti magnes maiore vi ferrum attrahit, dum

dum ipse ferro cinctus est; ita postquam humanos artus induisti, hominum corda potentiùs rapis. Præ mortalibus tamen eam vim Superi senserunt. E cælo ad stabulum attracti sunt, & relicto folio tuo, tibi ad præsepe applauserunt. Fortunati pastores, quibus cælestes cantus audire licuit! sed inde feliciores, quòd & ipsi præcones tui fuerunt. Hos æmulari ausus sum, & te carminibus meis materiam facere. Quidni auderem, quando post Cælitum laudes opilionum tibi studia placuerunt? Nec vereor ne tui amantibus nihil profim. Lignis etiam viridibus, qui iam ardet, fouetur ignis; nec ex hortis

C 3

tantùm

tantum amœnissimis, sed etiam
è vulgaribus pratis apes mella col-
ligunt. Cæli terræque delictum ca-
no, quid de carminis elegantia sol-
licitus sim? Artis lenociniis alibi lo-
cus sit; hinc omnis in argumento
gratia.



ELEGIA I.

*Transseamus vsque Bethlehem, & videamus
hoc verbum, quod factum est. Lucæ 2.*



Empora noctis eunt diuini conscia
partus.

Quisquis es, ignauo corripe mem-
bra toro.

Non facit ad somnos hæc nox. ex-
surgite stratis :

Candidiora die tempora noctis eunt.

Ipsa domus Superum non se tenet: arduus æther

Panditur: Aligerum deferit astra chorus.

Exoritur terris noua lux: ferit aëra cantus

Æthereus: cælum quod solet, audit humus.

Nec vigilamus adhuc? studiis nec tangimur istis?

Nec pudor est, si nos lentior ardor agit?

Stirpe fatus nostrâ nostros Deus induit artus.

Gens cæli minus hîc, quod sibi plaudat, habet.

Este procul segnes: iuuat ire, chorusque beatis

Immixtum volvi Numinis ante pedes,

Et tanto venerandum ortu lustrare mapale,

Et dare sacratis oscula liminibus.

Salue parua quidem, nec magnis vsibus olim

Condita; nunc cælis inuidiosa domus.

Non tibi fulgentes vario stant marmore muri;

Arte laboratum non laqueare nitet,

At, quem non terræ, non terris vastior æther

Contineat, septo clauditur ille tuo.

At tibi naturæ magnus se credidit auctor:

Hæc opere ex toto vindicat antra sibi.

Nec qualem cælo credunt regnare, timentque
 Mortales, talis sub tua tecta venit.
 Inde ciet tonitru, terreque fragoribus orbem :
 Præter vagitus hîc sine voce iacet.
 Inde ferit fontes, & noxia fulmina vibrat:
 In te fasciis brachia victa tenet.
 Aspirat tenerum, quidquid tu cernis, amorem :
 Maiestas illic, quo timeatur, habet.
 Si beat & Superos, si iugi gaudia cursu,
 Si fontes illic nectaris ire iubet :
 Tu, fontes alios, torantia lumina spectas,
 Primaque diuinis spargeris à lacrymis,
 Tu planctus calum quibus ipsum commouet, audis,
 Ut sua, præque suis ut mala nostra gemat.
 Si qualis fuerit semper, quantusque, det illic
 Cernere, cernentes assimiletque sibi:
 Tu similem nobis, nisi quod sit egentior, ipsum ;
 Tu, nostri quid sit factus amore, vides.
 Fortunata domus, quam præ te regia sordent
 Attra ! paupertas quam pretiosa tua est !
 Præ foribus tibi nunc intendat aranea casses ;
 Pendeat ad crates sordida tela tuas ;
 Sit nunc, quam stipulæ, tibi nil opulentius, & quam
 Sparsa pavimento quæ iacet herba tuo :
 Tempus erit, gentes ad te cum munera mittant,
 Quas sol exoriens occiduusque videt ;
 Ipsa caput mundi cum te colat inclyta Roma,
 Et tua præponat montibus antra suis.
 Nec fore Iesides hoc non prænouit, Ephratæ
 Hæc dum sæpè suas ad iuga duxit oues.
 Viderat hos humili suspensos fornice topfos,
 Et Domini curtis saxa daturâ locum.

O quoties

O quoties illis pia supplex oscula fixit,
 Et sacram flexo poplite pressit humum;
 Quæque suis Numen lacrymis loca spargeret olim,
 Ipse per hæc siccis noluit ire genis!
 O quoties, hoc ne frigus capraret in antro,
 Arcuit exustum solis ab igne gregem!
 Ergò erit, aiebat, desertis Numen ut astris,
 Rupe sub hæc inopis matris alatur ope?
 Arbitrè ut rerum nostro de nomine dici,
 Davidisque olim gaudeat esse nepos?
 Fortunata spes, puerum quæ prima videbis
 Quærentem matris colla sinumque suæ,
 Nunc ego te, visent olim populique ducesque,
 Figenturque tuo regia labra solo.
 At tu rumpe moras sanguis meus, aspera quamuis
 Hic tibi sint primus saxa futura torus.
 Rumpe moras: nec te terris ostendere differ,
 Sæpè petite mihi, sæpè petende puer.
 Ipsi lætitiâ voces ad sidera mittent
 Intonsi montes: gestiet omnis ager:
 Fundet humus flores: stillabunt nectare colles,
 Et duræ quercus roscida mella dabunt.
 Audiam, & hæc manes inter me fama beabit,
 Et solvam lætus vota vel inde tibi.
 Dixerat. Audiuit cælo tunc Numen ab alto,
 Exceptum laribus nunc, domus alma, tuis.

E L E G I A I I.

Peperit Filium suum primogenitum, & reclinauit eum in praesepio: quia non erat eis locus in diuersorio. Lucæ 2.

Virgo parens facta est: Deus est è Virgine natus:
Spectatum è cælo turba beata veni.
Nec te pœniteat formosas linquere sedes;
Nunc aliquid noster pulchrius orbis habet.
Qui vobis dominus, nostrâ sub lege teneri,
Et nostri voluit sanguinis esse puer.
Spargite purpureos circum cunabula flores,
Cinnamaque, & tenero balsama mixta croco,
Et quidquid vestris fouet aura beator hortis,
Non defecturas ver vbi fundit opes.
Ver ibi perpetuum: nostro nunc exulat orbe;
Inque locum nimbis horrida venit hiems.
Fronde carent frutices: perit sua gratia campis:
Quo steterant flores, nix iacet alta loco.
Atque vtinam solæ regiones, sola rigerent
Flumina! non animos frigus haberet idem!
Exciperent homines diuinum pignus, & hospes
Certaret domini quilibet esse sui!
Spernitur, heu! tectique venit communis egenus,
Inque suo nascens non habet orbe locum.
Ah genus ingratum! tibi celsa palatia surgunt,
Tecta que diuitiis conspicienda suis:
Compositum lecto mollis te somnus eburno
Excipit, & pictâ stragula veste tegunt:

Ad

ELEGIARVM LIB. I. 43

Ad miserum rector Superum compellitur antrum;
 Nec quo fessa toro membra reponat habet.
 Excipit infantem durus lapis; inque resectâ
 De fluuiis vluâ, straminibusque iacet;
 Afflatuque bouis, sociique fouetur aselli:
 Hac rerum dominus frigora pellit ope.
 Nate Deo, te longa nouem fastidia menses
 Materno clausum sustinuisse sinu;
 Te nostros sumpsisse artus, infirmaque membra;
 Te patrio terras præposuisse polo;
 Ut tandem in durâ quæras tibi rupe cubile,
 Et pecudes optes inter habere locum?
 Astra vbi nunc? vbi stellatæ, tua regia, sedes,
 Et tot in obsequium millia prompta tuum?
 Nempe amor agresti cælum mutare mapali
 Suadet, & in parua te iubet esse casa.
 Illius imperium plus te, quàm Cæsaris, vrget:
 Fert Cæsar leges gentibus, ille Deo.
 Cùm posses quouis, hoc iussit tempore lucem
 Aspiceres, quo non tristius annus habet.
 Nazareos intra muros sua parua parenti,
 Quâ recipi posses, resque domusque fuit:
 Non tibi permissa est contingere; paruaque quamuis,
 Ampla nimis visa est vsibus esse tuis.
 Hanc rupem ferus ah! hæc maluit antra subires,
 Antra quieturo vix satis apta gregi.
 Illic parua tibi pater incunabula nuper
 Fabrili simplex arte pararat opus:
 Et, Manibus quandoque meis hæc ipse mouebo,
 Communis labor hic, dixerat, vxor erit.
 Hic illi, cuius vigili stant omnia curâ,
 Nitemur somnos conciliare leues.

Hic

44 G V I L I E L M I B E C A N I

Hic oculos figam faciem secutus in illam,
 Aligeri quam non absque pauore vident.
 Porriget hic ridens dextram mihi, quamque tenebo,
 Mirabor dominam fulminis esse manum.
 Et modò blanditias, modò verba precantia dicam,
 Atque illi, quicum lusero, vota feram.
 Tu tua coniunges, Virgo, magnumque stupebis
 Auxilio Numen lactis egere tui.
 Hæc, puer alme, pater sibi promittebat, eratque
 Talis de cunis curaque spesque tuis.
 Ah! præsepe tibi pro cunis contigit istis:
 Huc spes, huc rediit patrius ille labor,
 Cur hoc sis passus, causam quis querit? amasti,
 Hæc summa est: hinc lex iam tibi dura venit.
 Eheu! iura tibi iam nunc si talia ponit,
 Subiectumque tuum sic sibi numen habet;
 Si primo crudelis amor te cogit in ortu,
 Quæ numquam fuerant perpetienda, pati;
 Quid faciet, magnis (nec enim mitescere discit)
 Cum te suppliciiis viderit esse parem?
 Care puer, quid post exordia talia speres?
 Quis curius vita sic ineuntis erit?
 Ah! tibi ne subeant aliquando tædia cæpti,
 Nec, tanti, dicas, cur mihi terra fuit?
 Ne nimium caros tibi nos, nimis esse querare
 (Vt fumus) indignos pro quibus ista feras.
 Causa sumus, fateor, tantorum sola malorum:
 Esse finas miseros, non eris ipse miser.
 Vilis es & nihili, quia nos extollere cordi est:
 Res maiestatem deprimit illa tuam.
 Sed tamen hoc ipso Deus agnosceris in antro:
 Hic cultum, quem non templa dedere, feres,
Agnitus

ELEGIARVM LIB. I.

45

Agnitus est terris iam nunc tuus ortus Eois:
 Astra procūl cunis sunt famulata tuis.
 Inde ferent qui sis testantia munera reges,
 Et sua submittent hac tibi scepra specu.
 Praueniet gregibus pastorum turba relictis,
 Pars melior populi primitiæque tui;
 Teque vel in pannis venerabitur, & tua supplex
 Numina, quâ caperis, simplicitate colet.
 His tua principiis sensim se gloria tollit,
 Et veniet magno fenore dignus honor.

ELEGIA III.

Inuenietis infantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Lucæ 2.

Duitias alius fuscis sibi quærat ab Indis,
 Et sua centenis iugera bobus aret:
 Vos inopes panni, vos fartæ stramine cunæ
 Maiores quantò suppeditatis opes?
 Inuideo vobis, pueri quæ stringitis artus,
 Fasciolæ. Cur non hac ego sorte fruor?
 Quem gremio præsepe tuo complecteris, vlnis
 O quanto meliùs pendeat ille meis!
 Vile quidem lignum es: sed, cum tibi pignora
 calum
 Tradidit hæc, quis det, tu quod es, esse mihi?
 Quid loquor? ah! egon' esse quod es? egon' artibus
 illis
 Duritiem cupiam supposuisse tuam?
 Ritu ego brutorum natum excepisse Tonantis,
 Sacraque, quæ lædis, lædere membra velim?

Hoc

Hoc voueant hostes, quamquam quos sentiat hostes

Paruulus hic? à me sit procul iste rigor.

Atque vtinam intranti nostrum licuisset in orbem

Instruere arbitrio tecta torumque meo!

Alta cedro starent, Pariisq; palatia saxis,

Qualia regalis non videt vlla Sion.

Quas premeret cunas, opus Indi dentis, obiret

Purpura, gemmarum pingeret omne genus.

Eminus adstaret vigilum custodia; quales

Ambiuit thalamum, nate Dauide, tuum.

Quod si me seruos inter censere minores,

Postremumque suæ vellet habere domus,

Essem, confiteor, quouis præ rege superbus,

Et caperem fastum non satis ipse meum.

Seruitij merces ô quàm mihi magna daretur,

Si possent illo lumina nostra frui!

Quàm vigilem, quàm me nonnumquam visus

haberet

Intentum obsequiis nocte dieque suis!

Dormiret? ne quid posset turbare soporem

Curarem: foret hæc & mihi cura quies.

Nil vigil aspiceret, quod non vidisse iuaret:

Auribus acciperet non nisi lata suis.

Quid sicæ frondes, quid sint, nesciret, aristæ;

Quid gelidi lapides, & sine veste solum.

Tota domus nardi, succoque maderet amomi:

Qui stabulis afflat, quàm procùl esset odor!

Quàm procùl vt sordes, quàm sit procul inde re-

motus,

Vt videat matri proxima bruta suæ!

Frigus vt hibernæ cum ventis sentiat auræ,

Nec sit qui paruo luceat igne focus!

Vt

299

47

ELEGIARVM LIB. I.

Vt cunctis egeat, cuius sunt omnia donum ;
 Ut, per quem læti degimus, ipse gemat !
 Auditis ? teneris totum vagitibus antrum
 Personat: & gemitus vox quoque prima Deo est.
 Virgo parens flenti turgentes siccat ocellos;
 Et lacrymis, eheu ! spargitur ipsa suis.
 Parce puer, quibus hanc crucies, dare signa doloris:
 Aptior adueniet planctibus hora tuis.
 Tempus in hoc illos differ, dum, quod modò pun-
 gunt
 Stramina, diuellent flagra cruenta latus.
 Dum crux præsepi succedet; sanguis, & ipsæ
 Pro pannis plagæ dum tua membra tegent.
 Incipe nunc dulci matrem cognoscere risu :
 Incipe virgineo velle sedere sinu.
 Molliter illa suis compressum stringat in vlnis,
 Et ducat blandas cara per ora manus.
 Et modò blanditias leni tibi murmure dicat :
 Et modò det roseis oscula multa genis.
 Oscula quæ stabuli brumæq; incommoda pensent,
 Oscula quæ cælo te petiisse iuuet.

ELEGIA IV.

*Pastores erant in regione eâdem vigilantes,
 & custodientes vigilias noctis super gre-
 gem suum. Lucæ 2.*

Pastores ouium, cælo gratissima pubes,
 Assuetum campis, innocuumque genus,
 Ut gregis hæc vobis custodia numine fausto
 Obrigit ! vt pretium grande laboris erit!

Cernitis

Cernitis Aligerum latus per inane volatus?
 Æthereo quantus splendeat axe nitor?
 Cernitis, in terras ut Caliregia migret,
 Et nostro dominum quærat in orbe suum?
 Illum iam vobis natum Davidis in vrbe
 Iessæis virgo regibus orta fouet.
 Ite, sacros partus, demissaque pignora celo,
 Cumque suam puerum visite Matre Deum.
 En vocat æthereum festis concentibus agmen,
 Quaque vocat, radiis lux noua signat iter.
 Nec quemquam, quod sit vilis, quod rustica, tardet
 Sors sua: nec pudeat, turba quod estis inops.
 Non auro, non ille iacet spectabilis ostro:
 Non licetor clausas excubat ante fores.
 Adstabunt cunis (cunæ præsepia, panni
 Velamen, lectus canna palustris erunt)
 Adstabunt cunis, puerumque animalia cingent:
 Custodes habet hos corporis ille sui.
 Cetera conueniunt: absint genitricis amores
 Sedulitasque, nihil, quo recreetur, erit.
 Parua licet fuerint, tamen esse videbitis illi
 Præcipuas, quæ vos dona feretis, opes.
 Lac tepidum, passas Engaddi collibus uuas,
 Defruta, & in ceris condita mella suis,
 Quæque parens teneris substernat vellera membris,
 (Hei mihi! læserunt stramina molle latus)
 Excipiet gaudens, & quo fugat æthere nubes,
 Vos illo aspiciet leniter ore puer.
 Vestraque brachiolis complectens munera paruis,
 Quam poterit, matri porriget illa suæ.
 Heu pietas! vix sacra pedem sub tecta tulere,
 Et tergit lacrymas (fleuerat antè) puer:

Seque

Seque salutantes vultu ridente salutat,
Quodque Deum prodat, spargit ab ore iubar.
Deproperant illi tenui munuscula cultu,
Procumbuntque solo, concipiuntque preces.
Atque aliquis, quidni facilis pastoribus adsis
Care puer? fies tu quoque pastor, ait:
Te nec oves lassas humeris gestare pigebit,
Nec medicas agris applicuisse manus.
Non erit armentis leo te custode timendus,
Tutaque se mediis inferet agna lupis.
Vbera lacte domum referent distenta capellæ:
In pratis aries vellera tineta geret.
Pabula sufficient steriles iucunda myricæ,
Crescet arenoso fertilis herba solo.
Eia age care puer: tecum noua nascitur ætas,
Primus ab integro temporis ordo redit.
Ferreæ deficiet, toto gens aurea mundo
Surget: iustitiam quælibet ora colet.
Te duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
Irrita nullius causa timoris erunt:
Tu noua progenies celo demitteris alto,
Occlusamque diu pandis ad astra viam.
Eia age care puer, magnum patris incrementum,
Cara Dei soboles, noster & orbis amor.
Aspice, venturo lætentur vt omnia sæclo,
Vt pax nascenti rideat alma tibi.
Horrida iam positis mitescent sæcula bellis:
Iunget amor populos: otia mundus aget.
Nec rastros patietur humus, nec vinea falcem:
Sponte suâ campos mollis arista teget.
Aurea mala ferent quercus, rubus asper amomum,
Alnus narcissos, & salijunca rosas.

D

Occidet

50 GUILIELMI BECANI

Occidet herba nocens, perdent aconita venenum,
Stactea de taxi cortice gutta fluet.
Occidet & serpens, quâ decipiente parentes
Lethalis fusa est in genus omne lues.
Dixerat: applaudunt comites: notat omnia Virgo,
Et pariter tacitâ gaudia mente fouent.
Memiserum! quòd non hos inter noctibus illis
Sit mihi seruandi tradita cura gregis;
Nec stabulum, & cunas, positumque in stramine
regem
Eius spectauit pars ego magna chori.
Quod licet, illarum se pascit imagine rerum,
Et stabulum & cunas mens sibi nostra facit.
Ante oculos puerum fingo, puerique parentem,
Ante oculos asinum cum boue stare meos.
Oscula sacratissimâ iuuat hîc infigere cunis:
Hîc iuuat ad teneros procubuisse pedes:
Et pueri dulces, & dulces cernere fletus
Matris, & his visis non retinere meos.
Diuinis oculis vt primùm expresserat illos,
Dixit Amor telis nil opus esse suis.
Proiice tela puer, pharetram depone, facesque:
Iam lacrymæ domini sunt mea flamma mei.



ELE-

ELEGIA V.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer. Lucæ 2.

ERgò parùm est cælo stabulum subiisse relicto,
 Et nisi de paleis non habuisse totum?
 Frigoraque, & ventos, & quidquid cogat egestas,
 Quidquid hiems puerum ferre, tulisse Deum?
 Ergò diuinis, tot post incommoda, membris
 Qui vix vllus inest, sanguis oportet eat?
 Saxeus hunc illis cruciatu culter acerbo
 Extrahat? ô durum religionis opus!
 Cuius ad hoc animus, cuius sat dextera fortis?
 Ferreus ah! quisquis vulneris auctor erit.
 Ferreus hoc viso, qui non sibi pectora lædi,
 Nec pueri pœnas æstimet esse suas.
 Ante alios tu te spectaculo Virgo cruento
 Subtrahe: sanguis erit, quem dabit ille, tuus.
 Tu nati tremulos artus, liuentia labra,
 Natiuo roseas absque colore genas,
 Tu se torquentem paruasque leuamine nullo
 Iactantem videas, & patiare, manus?
 Subtrahe te: non sunt rigido tibi vineta metallo
 Viscera, nec ferri semina pectus habet.
 Quid loquor? hæc ipsa est, cultrum quæ stringit,
 & esse
 Sanguineæ legis dura ministra parat:
 Vulnere quæ infami diuinos sustinet artus,
 Nataque de membris membra notare suis.
 Alma parens, huc blanditiæ rediere priores?
 Huc amor, huc animi pignora mille tui?

Quid facis ah? spargas illum modò sanguine, cuius
 Pœna grauis, lacrymas cernere nuper erat?
 Pande sinum potiùs, sitientique vbera præbe.
 Ecce puer blandas tendit ad illa manus.
 Subiicias cultro, cui cannas ante timebas?
 O modò nec nati, nec memor ipsa tui!
 O mater iam non mater, sed inhospita rupes,
 Sed de Caucaseo monte reuulsa filex!
 Crede mihi, nec dura filex, nec inhospita rupes,
 Non nati, non est immemor ipsa sui.
 Blandiùs infantem numquam tractauit, amoris
 Nec tam certa sui, quàm modò, signa dedit.
 Antè sinu fouit; tulit inter brachia; strinxit;
 Inuoluit pannis, composuitque toro;
 Lacte suo pauit; lacrymans lacrymantis ocellos
 Terfit; blandita est; oscula multa dedit:
 Iam vulnus, sed dat cum vulnere nomen Iesu.
 Nil, puero maius quod dare posset, erat.
 Hoc præ blanditiis, & præ complexibus illum,
 Hoc præ materno lacte sinuque iuuat.
 Hoc est, quod cælo quæsitum venit ab alto:
 Hoc, pretio quouis quod sibi stare velit.
 Aligeri manibus tremulis legere cruoris
 Primitias, Patri quas pia Virgo litat.
 Et lacrymas inter gratum quoque munus obortas:
 Hoc, supreme Deus, suscipe pignus, ait.
 Quod, nisi de nati tibi corpore gratius esset,
 Quàm mallem è venis elicuisse meis!
 Et tamen his etiam venis, hoc corpore fluxit,
 Et pars est sanguis sanguinis iste mei.
 Sancte Pater, sibi qui restat si filius offert,
 Et pretium accepti nominis esse velit;

ELEGIARVM LIB. I.

53

Si sua vulneribus reddi magis apta ferendis
 Membra, caput spinis, terga latulque flagris;
 Carnificumque meæ dextras succedere dextræ
 Optat, & illæsum nil remanere sui;
 Da Pater his hominum manent solatia plagis:
 Fontibus his, quiuis vnde iuuerut, eat:
 Nullaque fundendi, fusi pars nulla cruoris
 Non habeat fructum, te tribuente, suum.
 Mortales gaudere. Iubet rata Virginis esse
 Vota, Pater, nati quæ videt esse sui.

ELEGIA VI.

Vocatum est nomen eius IESVS. Lucæ 2.

A Vdistis? puerum mater sua dixit Iesum.
 Quisquis adest, flexo poplite tangat humum.
 Sternite vos alto venientes æthere turmæ;
 Et quas damnatis Styx tenet atra locis;
 Ante omnes, quibus illud erit magis vtile nomen,
 Corpora mortales sternite vestra solo.
 Cernitis? ipsi etiam, sacra qui præsepia cingunt,
 Nomen ad hoc proni hos asinusque iacent.
 Nomen ad hoc stabulo spirauit mitior aura:
 Non Aquilo puerum, non fera læsit hiems.
 Muratos pannos, mutatas sensit aristas,
 Molliaque in cunis stramina facta suis.
 Quid tum, si roseo perfundi membra cruore
 Debuit, & læsus parte carere sui?
 De non inciso nec sudant balsama ligno,
 Myrrha nec integris stillat ab arboribus:

D 3

Nec

Nec tribui nomen, nisi læso, tale decebat.

O quouis dignum vulnere nomen emi!

Nomen quod myrrham, quod vincat balsama, vincat

De terrâ quidquid diuite mittit Arabs.

Cinnama nomen olens, nardumque: suauius illo

Melle, quod in ceris Attica ponit apis.

Cur aliquis curis animum consumat amaris;

Pressaque tristitiæ pectora mole gerat?

Pro gemitu & mœstis, frustra quibus astra fatigat,

Questibus, hoc illi nomen in ore sonet.

Hoc simul auditur, fugiunt planctusque, dolorque;

Terrores abeunt, sollicitique metus.

Si qua trahit secum suspiria, pascere illis;

Si gemitus, sunt quos elicuisse iuuat.

Nec lacrymæ currunt, nisi fortunatus amantùm

Queis chorus ardores lenit, alitque suos.

Ite leues venti, terras hoc ferte per omnes

Nomen, quas lustrat sera recensque dies,

Per, modò quod plaustris, ratibus modò curritur,
æquor,

Per, propior solis quas rota pingit, aquas.

Auditum Hesperiiis, auditum hoc nomen Eois,

Vrat & Eoos, vrat & Hesperios.

Auditum pelago ventos componat & vndas,

Et ratibus placidum per mare sternat iter.

Inter saxa sonet, quibus ingens Caucasus horret,

Fient Caucaseis mollia saxa iugis.

Hoc Rhodope niuibus, queis semper tecta, sub
altis

Audiat, in riuos sentiet ire niues.

Possit ad hoc catulis tygris mitescere raptis:

Possit ad hoc ouibus nolle nocere lupus.

Inscriptum

ELEGIARVM LIB. I. SS

Inscriptum Libycis hoc deueneret ur arenis,
 Et rabiem ponat torua læna suam.
 Si lapis, hoc incide tuis, Amor auree, tædis :
 Hoc pharetram, hoc arcus, hoc tua tela nota.
 Nulla faces istæ non vrent pectora, quamuis
 Vinc̄ta gelu, quamuis frigidiora meo.
 Durabunt ignes quos hinc succenderis, & quam
 Foueris hoc oleo flamma perennis erit.
 Nec, quàm quæ nomen pro cuspide præferat istud,
 Certior in pharetrâ est vlla sagitta tuâ.
 Idque vtinam cupias his explorare medullis;
 Et telum cordi figere tale meo !
 Fige puer, quæso, nec sit medicabile vulnus :
 Felix ! si mihi tu funeris auctor eris,
 Atque vbi supremus iam labris halitus ibit,
 Hoc, facito, veniat nomen in ora mihi.
 Hic mihi destituat mortales spiritus artus,
 Et longum fidens ingrediatur iter.
 Hæc illi superas referabit tessera sedes ;
 Hac subeat tutus iudicis ora sui.

ELEGIA VII.

Ecce Magi ab Oriente venerunt. Matthæi 2.

Quæ procūl aduentat peregrino turba paratu?
 Quod graditur campis agmen, Ephrata,
 tuis ?
 Æthiopum agnosco vultus, illaque profectas
 Deterrâ turmas, sol vehit vnde diem.
 Non tamen infestis vrbes populentur vt armis;
 Non vt castra locent hoc inimica solo.

D 4

Virginei

Virginei partus & nati nuntia Regis
 Stella fuit longæ causæque, duxque viæ.
 Ut iuuat hâc causâ subiisse pericula, Reges,
 Ignoras terras hac petiisse duce !
 Ut Solymam repleffe metu, turbasse tyrannum;
 Si fureret, nullas pertinuisset minas !
 Et nunc auspicio meliore subibitis urbem
 Claudentem muris gaudia vestra suis :
 Isacidum quâ Rex, astrique videbitur auctor.
 O quanto stellis pulchrior ipse suis !
 Cernitis, ut steterit qui cælo præuius ibat
 Ignis, & hîc dominum nuntiet esse suum ?
 Cui superimmineat rupi ? quæ limina signet ?
 Limina regali non adeunda pede.
 Hæc, si nescitis, regis quem quæritis aula,
 Hæc illi est, cælum cui fuit antè, domus.
 Hîc gemit, hîc plorat, tremit hîc malè tectus, & alger:
 Hîc illi pauper cum sene mater adest.
 Bos comes, & vector genitricis asellus eodem
 Pabula præsepi, quo iacet ille, petunt.
 His sociis, hoc, Heroës, habituque, locoque,
 Vos expectat inops donaque vestra puer.
 Quis credat ? nihil hîc nutant: animalia, pannos,
 Algôres audent credere digna Deo.
 Succedunt stabulo: sternunt regalia proni
 Corpora, quadrupedes quo iacere, solo.
 Appendunt sacris diademata regia cunis :
 Ad pueri videas sceptrâ iacere pedes.
 Iamque nitere auro pudor est, regesque videri :
 Pannosâ mallent corpora veste regi.
 Inde locum lustrant, oculosque per omnia ducunt:
 Quod non mirentur, nil casa pauper habet.

Iam

Iam præsepe stupent, fœnique rigentis aceruum,
 Signaque quæ pecudum sunt pede facta vident;
 Lumina iam adstantis vuluimque habitumque pa-
 rentis:

Iam puer hærentes attonitosque tenet:
 Et tacite: Quàm non, aiunt, nos stella fefellit!
 Quàm fortunatum carpere iussit iter!
 Duxerit ad parui tegmen nos vile tugurî,
 Aptaque, quæ pecudes, non Deus, antra colat:
 Se tamen hîc prodit, quodque est, cognoscitur esse
 Vel pannos inter pauperiemque puer,
 Hic puer, hic ille est, cui sol, cui seruit yterque
 Axis; cui terræ, cui famulantur aquæ;
 Iphis qui dicit, licet infans, iura tyrannis,
 Et tenero regum sub pede colla tenet.
 Hic puer æterni natus genitoris amorque;
 Nec minùs, ô Virgo, sanguis, amorque tuus.
 Quid tum, si cunas pictum velamen acantho
 Non obit? ornatus pulchrior ipse sibi est.
 Ut blanda est facies! ut lumina dulciter ardent,
 Ætherias animis subiiciuntque faces!
 Quàm matri similis! quàm non mortalis vtrique
 Forma! tamen plus hic, quod venereris, habet.
 Et nunc ecce suos ad nos conuerit ocellos.
 O merces longæ digna labore viæ!
 Sic secum, & fundunt lacrymas. Hæ prima fue-
 runt;
 Expediunt gazas altera dona suas.
 Dant regale aurum, & lacrymatam cortice myrrham,
 Adiiciunt sacris thura cremanda focis,
 Et super hæc animum: nihil est pretiosius illo;
 Nil regum, quod det, dextera maius habet.

58 G V I L I E L M I B E C A N I

Lætatur puer, & meritos agnoscit honores,
 Et pretium donis, quæ capit, ipse facit.
 Aurum inopi assignat matri, patrique remittit
 Thura, sibi myrrham prensat vtrâque manu;
 Absconditque sinu, gustandumque admouet ori:
 Agnoscit mortis præuia signa suæ.
 Tum dare complexum, regumque hædere lacertis
 Sustinet, & caro matris abesse sinu.
 Qui sensus animi, quæ flammæ, quæ noua surgunt
 Gaudia, dum iungunt os puerile suo?
 Et lubet in patriam, Reges, & Eoa reuerti
 Litora? Sic cælo somnia missa iubent.
 Ite boni, quæ vos Superûm mandata reducant,
 Et quæ præcones vult puer esse suos.
 Mortalemque Deum, visumque in carne referte:
 Este aliis, vobis stella quod antè fuit.
 Felix, hoc stabulo totum qui transigat æuam,
 Figat & æternos hac sibi rupe lares!

E L E G I A V I I I .

*Venit in spiritu in templum Simeon, &
 cum inducerent puerum Iesum parentes
 eius, &c. & ipse accepit eum in vlnas suas.
 Lucæ 2.*

FErte faces templo; rutilent altaria flammis;
 Infolito niteat clarior igne dies.
 Ecce sacris sese Virgo penetralibus infert,
 Cui venit & pietas, & decor ipse comes.
 Forma illi, qualem nec præfert candida Phœbe,
 Nec matutinis lucifer ortus equis.

Tam

ELEGIARVM LIB. I. 59

Tam formosa, tamen magis hoc, quod ad vbera
gestat,

Pignore, quàm specie conspicienda suâ est.

O adyta! ô magni felicia culmina templi!

O fortunatum, quod premit illa, solum!

Tempus ad hoc, quamuis vobis & cedrus & aurum
Materies fuerit, vile fuistis opus.

Iam pretium i venit, primamque nouissima vincit
Gloria: iam nullus dignior orbe locus.

Plaude Sion: tibi quem promitti sæpius audis,

En tandem vindex æthere missus adest.

Inferiturque suam Superùm dominator in ædem,

Iam puer, & teneræ iam leue matris onus.

Quò modò deuoti flammis cultroque iuueni?

Quò cruor, & sacris exta cremanda focis?

Mitte greges ouium, nec sentiat hostia ferrum,

Quæ veniente die, quæque cadente cadit.

Sistitur ad sacras agnus diuini aras,

Hostia supremo dignaque parque Deo.

Infelix, quod non illum cognoscere cures,

Nec, quæ sit mater, quis puer ille, roges!

Rumpe moras Simeon, & quâ sit origine natus,

Quid veniat, quo sit dignus honore, doce.

Accurrit: vires animus facit; altaque templi

Limina iam senio nil remorante subit.

Hic vbi virgineis portari Numen in vlnis

Attonitusque animi, deueneransque videt:

Ergò tuo tandem descendens, inquit, Olympo

Venisti populi spesque salusque tui?

Quique prius cælo nos exaudire solebas,

At tua nunc vltro templa domumque venis?

Quin

i Magna erit gloria domus istius nouissimæ, plus quàm pri-
mæ. *Aggai 2.*

60 G V I L I E L M I B E C A N I

Quin etiã mediã gaudes in plebe latere,
 Et partem turbæ pauperis esse iuvat.
 Rex Superũm, quã non tibi pristina gloria cordi?
 Maiestas vilis quã tibi facta tua est?
 Antè pedum fulcro nimis accessisse tuorum
 Crimen erat; populi te modò turba premit.
 Hæc loca visentem, nubes te densa tegebat;
 Est modò visendi copia plena tui.
 Votaque more nouo corã tractabilis audis,
 Orantũm lacrymis iungis & ipse tuas.
 Qui pennas Cherubim subiectaque terga premebas,
 Virgineo gaudes nunc residere sinu:
 Sic te moliri quiduis, & ad omnia verti
 Cogit amor, similem nec finit esse tui.
 Hactenus. At tradi geminos vti deinde palumbos,
 Quæque solent inopes munera ferre, videt:
 Hæret, & , O nostri generis mundi que redemptor,
 Hæcne, rogat, pretium sunt, puer alme, tui?
 Ah quantò pluris tibi nos constabimus olim,
 Vulnera erunt nummũm cùm numeranda loco!
 Tum puerum poscit: videt, ardescitque videndo:
 Iungit per longas oscula pressa moras.
 Stringit, & , O, inquit, gelidi senis vltimus ardor,
 Ten', puer, accipio? ten' ego, nate Deo,
 Inualidumq; artus, moribundaq; membra gerentem
 Aspicio? manibus sustineoque meis?
 Heu pietas! heu dulcis amor! tantũmne mereri
 Visa tibi miseri vota precesque senis?
 Certè alacrem, latumque, ac vitã cedere promptum
 Dimittis seruum nunc, Pater alme, tuum.
 Atque vtinam (quid enim post hæc oprabile restat?)
 Summa dies oculis fulserit ista meis!

Vidi,

Vidi, quam iussæ gentes sperare salutem :
 Quod lumen populis præsidiumque pares :
 Ifacidum qui surgat honor, quæ gloria plebi :
 Ulteriùs votis non licet ire meis.
 Quò, Pater, ingratos extendam longius annos ?
 In terris viso lux gravis ipsa Deo.
 Mors veniat, dumq; hùc specto, mihi lumina claudat,
 Et ferre ad manes nuntia læta sinat :
 Mox fore, cùm victis fugiant Acheronta tenebris,
 Et mutent superis tristia regna locis :
 Quod fuerat magno promissum semen Abramo,
 Hos vidisse oculos, has tenuisse manus.
 Sic orat, pignusque suæ cæleste parenti
 Reddit, & En, natum fuscipe, mater, ait ;
 Dumque licet, gaude. Quantis mœroribus olim,
 Infelix, quantis conficere malis !
 Ecce dies veniunt, cùm, ceu spectabile signum,
 Impetet hunc telis impia turba suis.
 Quotque perent illum, tot tu feriere sagittis :
 Amborum plagæ, quas feret alter, erunt.
 Sarcina grata tuis sedeat nunc ille lacertis,
 Pectoribusque premat pectora cara suis.
 Quæ nunc ille premit, transibit pectora mucro,
 Inque animum vulnus visceraque ima feret.
 Dixerat, & largo rigat ora senilia fletu,
 Et miseræ iam nunc ipse dolore dolet :
 Ipse etiam, causâ, dubites, matrisne, suæne,
 Vagitu præfert tristia signa puer.
 Virgo oculos cælo tollens: Pater optime, quæ me,
 Quæ cupies natum ferre, feremus, ait.
 Ille tuas tibi nunc offertur paruus ad aras :
 In luctus crescat, nil moror, ille meos.

ELEGIA IX.

*Remansit puer Iesus in Ierusalem, & non
cognouerunt parentes eius. Lucæ 2.*

A Nnuua festa vocant: Solymam pete, regia Virgo:
Sit comes assuetæ virque puerque via.
Nonne vides, quanto incensus genitoris amore
Gestiat hoc tecum carpere natus iter?
Obsequitur Virgo studio natique, suoque,
Quæque ferant templo munera parua parat.
Sacra litant: sacris repetunt sua tecta litatis.
Ille (quod ignorant) nectit in vrbe moras.
Prima parens, sed non nisi cum nox instat, abesse
Comperit, &, Coniux heu vbi natus? ait.
Ille metu pallet subito: scitatur amicos
Anxius, inque agros prospicit, inque vias.
Et tamquam propè sit, possitque audire vocantem,
Dat signum, quo sint mater & ipse loci.
Iam Fili, iam care puer, iam clamat, Iesu:
Ipsa etiam Iesu, Virgo, venisne? rogat.
Vesper erat: non ad solitæ consortia mensæ,
Non puer obscuræ tempore noctis adest.
Tum verò incusant sese, miscentque querelas:
Alterius luctu crescit vtrique iuuus.
Et cur, mater ait, sese subduxerit? heu me!
Sollicitor mores ipsa timere meos.
Angor, &, admissæ quamuis non conscia culpæ,
Quod patior, timeo me metuisse pati.
Et nunc ille aliquâ defessus fortè plateâ
In nudo posuit languida membra solo.

Nec

Nec stipulæ saltem, quales inuenimus olim,
 Nec puero tectum, nec cibus vllus adest.
 Ah ne illum, qui nunc cadit æthere, noxius humor,
 Ne frigus noctis, duraque lædat humus!
 Ah teneros ne longa fames exhauriat artus,
 Siftaturque oculos pallidus ante meos!
 Digna quidem non sum, quicum velit ille morari:
 Quam faceret matrem, sed neque digna fui.
 Fallor? an alterius stat nunc exclusus ad ædes,
 Et frustrà, postem laxet vt illa, rogat?
 Pande i fores, dicit, venerunt tempora noctis,
 Cara soror, moto cardine pande fores.
 Iam mihi cincinnos gelidæ tinxere pruina:
 Nocturno plenum iam mihi rore caput.
 Quid faceres hosti, quæ sic excludis amantem?
 Pande, soror, moto cardine pande fores.
 At semel exutas negat illa resumere vestes,
 Nescia diuinis cedere blanditiis.
 Tempora causatur somni, lotosque recenter
 Demens ah metuit commaculare pedes.
 Non sponsæ curat, non blandum nomen amicæ,
 Non quod formosam, quod sine labe vocet.
 Nate, quid ingratae traducis ad ostia noctem?
 Huc ades: hæe pandent se tibi sponte fores.
 Ipsi te postes, ipsum te limen, & ipsæ,
 Vt cupias, orant accelerare seræ.
 Mater amans, & amata tibi, nisi fallitur, orat,
 Et desiderio deficiat ægra tui.

Sic

i Aperi mihi, soror mea, amica mea, columba mea, immacu-
 lata mea: quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei
 guttis noctium. Expoliaui me tunicâ meâ, quomodo in-
 duar illâ? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos.
Cantic. 5.

64 G V I L I E L M I B E C A N I

Sic illa; & meminit, Simeon quæ dixerit olim,
 Et gladius, quo sit confodienda, subit.
 Deque senex gladio fuerit quocumque locutus,
 Accepi iam nunc non leue vulnus, ait.
 Nec medicina meo speranda est vlla dolori,
 Qui fecit plagam ni mihi præstet opem.
 Nec minùs inuigilat curis, secumque maritus
 Quærit, quæ puero facta, vel vnde mora.
 Cognatumne suum nemorum secreta colentem
 Viderit? & soli solus adesse velit?
 An potiùs seductus, ait, regione viarum est,
 Nec potuit turbâ nos prohibentè sequi?
 Nam, puto, non alias hinc est abiturus in oras:
 Ostensum populo se volet antè suo.
 Ægyptum fuit ille quidem mihi visus amare,
 Cùm domus hîc nobis perfugiumque fuit;
 Quando sed in patriam iussi sumus inde reuerti,
 Cur rear huc illum velle referre pedem?
 Cælesti minùs est cur suspicer arce receptum,
 Hîc nondum summum quando peregit opus.
 Forsan at Herodes patrias renouauerit iras,
 In se quærentes incideritque manus,
 Quæque pati primis Pater illum noluit annis,
 Forsan adest, quo sint perpetienda, dies.
 An frustra metuo, vanisque timoribus angor,
 Et nondum nobis imminet ille dolor?
 An citò se nobis, & secum quidquid amamus
 Restituet, miseros nec sinet esse diu?
 Sic mæstus mæstâ noctem cum coniuge ducit,
 Affectu vario distrahiturque senex.
 Vt modò deprimitur vento, modò tollitur vnda,
 Iam sperat, iam spes victa timore cadit.

E L E-

ELEGIA X.

Et non inuenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum: & factum est post triduum, inuenerunt illum in templo, sedentem in medio Doctorum. Lucae 2.

EHeu! quàm tardæ labuntur amantibus horæ,
 Nec solito tempus creditur ire pede!
 Noctis erat medium; transactam Virgo putauit,
 Et quæsta est nondum Solis adesse iubar.
 Sol aderat, stellasque dies abscondere cælo
 Cæperat: hesternum rursus initur iter.
 Si quis adhuc dubiâ sub prima crepuscula luce
 Eminus occurrit, Fallor, an, inquit, adest?
 Scrutatur quæ fixa solum vestigia feruet,
 Et pressam noto pondere quærit humum.
 Nunc hanc nunc oculos partem deflectit ad illam,
 Si qua est in varias secta platea vias.
 Vnâque, seu pastor, siue est conspectus arator,
 Vox est, Ecquis iit ista per arua puer?
 Ut Solymam ventum est, vicos & compita lustrat,
 Quoque ferat, dubitat, quò referatque pedem.
 Ipso quo properat studio tardatur, & omnem
 Conspergit lacrymis mœsta, notatque locum.
 Hîc, ait, in reditu fuimus: transiuimus illac:
 O coniux, nobis huc fuit vsque comes.
 Hîc, ô me miseram! (sed cur quid tale timerem?)
 Implicitus dextræ desit ire meæ.
 Altera sollicitæ, iamque altera nascitur Eos,
 Incertas quòd non cesset obire vias.

E

Res

Res noua, confertâ populis sic vrbe vagari.

Quid faciat? cedit victus amore pudor.

Progreditur: nunc hos, nunc flens interrogat illos:

Describit, quales præferat ore notas.

Tali, inquit, facie est, qualē (nisi quod modò nostram

Deformat luctus) cernitis esse mihi.

Alter in alterius dignosci possumus ore:

Squalor abest illi; cetera matris habet.

Quæ mihi continuo turgent modò lumina fletu,

Illi sidereo pulchrius igne micant.

Funduntur flauis per lactea colla capilli:

Multa affusa labris gratia, multa genis.

Quale ebur asperso dilutum murice, qualis

Si rosa lacte natet, talis in ore color.

Quò caput obuertit, nitet illic purior aër:

Quos videt, his castus leniter afflat amor.

Cultus adest simplex, amethystina vestis ad imos,

Nostrâ texta manu, defluit vsque pedes.

Ista patent cunctis; nos plura videmus in illo:

Plus aliquid formâ, quo capiamur, habet.

At modò nos puero lux tertia conspicit orbos.

Ah! vt conficerer, plus satis vna fuit.

Vos ego per matris (vocem suspirat ad illam,

Appositaque premit pectora mota manu)

Vos ego per matris nomen, Solymitides, oro,

Dicite si vobis visus in vrbe fuit?

Illum ego vel mediâ Galilæi Regis in aulâ

Non timeam sæuos inter adire duces.

Ad Romana meos prætoria si quis amores

Vidit, Romanis inferar agminibus.

Nil agit infelix, frustra queriturque, rogatque:

Augetur dolor hinc, vnde requirit opem.

Conuersura

Conuersura preces aliò, questuraque cælo,
 Ad templum, miseros quo Deus audit, adit.
 O rerum facies! hîc en, hîc illa cupitos
 Ah nimiùm vultus, oraque cara vider.
 Hîc sedet in mediâ populique senumque coronâ,
 Datque sui specimen non puerile puer.
 Iam, veluti dubitans, interrogat ille peritos:
 Responsis turbam iam tenet ipse suis.
 Seu sua depromat, seu Vatum oracula pandat,
 Pendere à pueri non pudet ore senes.
 Vnde, rogant, istis sapientia talis in annis?
 Atque aliquis, Felix quæ tibi mater, ait.
 Felix quæ talem gestauit ad vbera natum!
 Viuat, sitque diu pignore læta suo.
 Dixerat. Ille palàm matrem confessus honore,
 Complexum turbâ conspiciente perit:
 Solaturque ægram, luctumque in gaudia vertit,
 Utque ita quæsitum se iuuet esse, facit.



